

Магістр 2 курсу

факультету обліку і аудиту ХНЕУ

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

СУТНОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ РЕВІЗІЇ

Анотація. Уточнено та вдосконалено поняття "технологія ревізії", ґрунтуючись на критично проведеному аналізі таких базових категорій, як "ревізія" та "технологія". Надано узагальнюючу інтерпретацію поняття "ревізія".

Аннотация. Уточнено и усовершенствовано понятие "технология ревизи", основываясь на критически проведенном анализе таких базовых категорий, как "ревизия" и "технология". Представлена обобщающая интерпретация понятия "ревизия".

Annotation. The concept of "audit technology" is refined and improved basing on a critical analysis of such basic categories as "audit" and "technology". The generalized interpretation of the term "audit" is given.

Ключові слова: ревізія, технологія, технологія ревізії.

Визначення поняття "технологія ревізії" досить часто стає одним з важливіших питань контрольно-ревізійної діяльності. Але як свідчить вивчення наукових праць, вирішенню цього питання фахівці не приділяють достатньої уваги. Практика показує, що передумовою ефективного здійснення ревізії є обґрунтування категоріально-понятійного апарату, а саме уточнення таких понять, як "технологія" і "ревізія". Отже, виходячи зі сказаного, тема цього дослідження є актуальною і потребує подальшого вивчення.

У вітчизняній науковій літературі питання ревізії та її технології знайшли відображення в публікаціях таких вчених і практиків, як: Дікань Л. В. [1], Бутинець Ф. Ф. [2], Бардаш С. В. [2], Бєлов Н. Г. [3], Жила В. Г. [4], Ілленкова М. А. [5], Малуґа Н. М. [2], Петренко Н. І. [2], Пупко Г. М. [6], Самохин Л. В. [7], Усач Б. Ф. [8], Шпиг А. А. [9].

Метою цього дослідження є теоретичне обґрунтування сутності технології ревізії.

Виходячи з поставленої мети, у статті вирішено такі завдання: критично проаналізовано поняття "ревізія" та "технологія", вдосконалено та уточнено поняття ревізії та запропоновано визначення технології ревізії.

У процесі дослідження були використані такі методи: аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння та узагальнення.

Проведений аналіз вітчизняної наукової літератури надав змогу встановити, що питання визначення сутності технології ревізії є недостатньо дослідженим. Лише фінансово-кредитний словник надає

визначення поняття технології контролю і ревізії виходячи з двох позицій: як контрольні дії та способи їх оформлення, а саме використання у фінансово-господарському контролі для

обґрунтування доказів виявлених порушень, або як методи і процедури, виконувані в певній послідовності й поєднанні, за допомогою яких відбувається відбір певних даних, необхідних для виявлення відхилень від мети управління, порушень у діяльності економічних суб'єктів [10]. Тому для того, щоб обґрунтувати сутність технології ревізії, критично проаналізуємо окремо такі категорії, як "ревізія" та "технологія".

Згідно із Законом України "Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні" від 26.01.1993 року № 2939-XII (зі змінами) та Порядком проведення інспектування державною контрольно-ревізійною службою, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2006 року № 550, ревізія є формою здійснення інспектування. Інспектування полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності об'єкта контролю і проводиться у формі ревізії, яка повинна забезпечувати виявлення фактів порушення законодавства, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально відповідальних осіб [11; 12].

Зважаючи на внески вчених у розвиток теоретичних та практичних аспектів ревізії, потрібно зазначити, що на сьогодні не досягнуто єдності поглядів щодо трактування поняття "ревізія". Отже, існує необхідність у більш детальному дослідженні цього поняття, виходячи з підходів щодо його визначення в економічній літературі. Узагальнення поглядів вітчизняних авторів дасть змогу визначити сутність ревізії, яка розкривається через її поняття (таблиця).

Таблиця

**Підходи щодо визначення поняття "ревізія"
в роботах вітчизняних авторів**

Джерело	Визначення
Дікань Л. В. [1, с. 137–138]	Засіб виявлення фактів зловживань, безгосподарності, ставлення до виконання службових обов'язків, порушень фінансової дисципліни, чинного законодавства. Під час її проведення аналізують причини, умови виникнення та наслідки порушень; виявляються невикористані резерви виробництва; перевіряється система забезпечення збереження засобів та предметів праці, а також дотримання чинних стандартів з обліку та звітності
Бутинець Ф. Ф., Бардаш С. В., Малюга Н. М., Петренко Н. І. [2]	Метод документального контролю фінансово-господарської діяльності підприємства за дотриманням законодавства з фінансових питань, достовірності обліку та звітності; спосіб документального виявлення недостач, розтрат, привласнення коштів і матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань
Шпиг А. А. [9]	Систематичний спосіб перевірки виробничої і господарсько-фінансової діяльності юридичної особи з погляду дотримання законності, ефективності виробництва та якості роботи, що здійснюється за даними обліку та звітності
Усач Б. Ф. [8]	Форма документального контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства,

	дотриманням законодавства з фінансових питань, достовірністю обліку і звітності; спосіб документального викриття нестач, розтрат, привласнень чи крадіжок коштів і матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань
Бєлов Н. Г. [3]	Найважливіший спосіб господарського контролю, який передбачає перегляд раніше здійснених господарських операцій з метою встановлення їх законності і доцільності
Самохин Л. В. [7]	Контрольне вивчення раніше зроблених господарських операцій з погляду їхньої законності, вірогідності й економічної доцільності
Пупко Г. М. [6]	Система заходів щодо здійснення документальної та фактичної перевірки виробничої і фінансово-господарської діяльності підприємств за певний період з метою встановлення законності, достовірності та економічної доцільності вироблених господарських операцій
Жила В. Г. [4]	Сукупність контрольних дій за діяльністю підвідомчих підприємств, що здійснюються за дорученням керівника вищого органу управління ревізійною групою або ревізором, при яких встановлюється законність, достовірність та доцільність здійснених господарських операцій, а також правильність дій посадових осіб, що брали участь у їх проведенні

Аналізуючи підходи, висвітлені в межах досліджуваної проблеми, можна дійти висновку, що визначення сутності поняття ревізії неоднозначно вирішене у науковій літературі та нормативних актах. Тому, спираючись на погляди вітчизняних авторів щодо трактування поняття ревізії, а також на нормативні акти, можна подати узагальнюючу інтерпретацію цього поняття. Отже, ревізія є формою інспектування, яка полягає у перевірці виробничої і фінансово-господарської діяльності підприємства за дотриманням законодавства з фінансових питань, достовірності обліку та звітності; а також у виявленні фактів зловживань, безгосподарності, ставлення до виконання службових обов'язків, порушень фінансової дисципліни, чинного законодавства.

Стосовно поняття технології, то воно теж трактується у різних джерелах неоднозначно. У найбільш широкому розумінні технологія – це сукупність прийомів, методів і способів обробки та переробки різних середовищ [5]. У економічному тлумачному словнику це поняття трактується як наука про способи (набір і послідовність операцій, їх режим) розв'язання завдань людства за допомогою (шляхом застосування) технічних засобів (знарядь праці) [13]. Вітчизняні науковці теж мають власну точку зору на визначення поняття технології. Наприклад, Дікань Л. В. вважає, що технологія – це зважена послідовність контрольних дій, за допомогою яких досягається кінцева мета здійснення контрольного заходу [13]. А на погляд Ілленкової М. А., технологія – спосіб реалізації складного процесу шляхом розчленування його на елементи, що об'єднуються в систему взаємопов'язаних процедур і операцій, які виконуються однозначно [5]. Більш доцільним, на думку автора, є підхід, що визначає технологію як певну послідовність контрольних дій.

Ґрунтуючись на аналізі категорій "ревізія" та "технологія", можна сформулювати визначення "технологія ревізії". Отже, технологія ревізії – це певна послідовність контрольних дій ревізора, яка направлена на перевірку комплексних або окремих питань виробничої та фінансово-господарської діяльності економічного суб'єкта, а також на відбір даних, необхідних для виявлення відхилень від цілей управління, або порушень у діяльності об'єкта ревізії. Наведене визначення, на відміну від інших, ураховує основні сутнісні ознаки понять "технологія" і "ревізія", а також вказує, на що саме направлені контрольні дії ревізора.

Таким чином, виходячи з наведених завдань, автором було уточнено поняття ревізії та проаналізовано визначення технології, а також запропоновано власне трактування поняття "технологія ревізії". Але слід зазначити, що наукові дослідження стосовно технології ревізії у спеціалізованій літературі майже відсутні. Визначення сутності технології ревізії є на сьогодні недостатньо вирішеним, що призводить до невизначеності у понятійному апараті. Саме тому напрямом подальших досліджень можна вважати більш детальне вивчення та теоретичну розробку рекомендацій щодо вдосконалення та уточнення такого поняття, як "технологія ревізії".

Наук. керівн. Синюгіна Н. В.

Література: 1. Дікань Л. В. Контроль і ревізія : навч. посібн. / Л. В. Дікань. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2007. – 327 с. 2. Контроль і ревізія / Ф. Ф. Бутинець, С. В. Бардаш, Н. М. Малюга та ін. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 189 с. 3. Белов Н. Г. Контроль и ревизия в сельскохозяйственных предприятиях / Н. Г. Белов. – М. : Статистика, 1998. – 367 с. 4. Жила В. Г. Ревізія та аудит / В. Г. Жила. – К. : МАУП, 1998. – 165 с. 5. Ілленкова М. А. Інноваційний менеджмент [Електронний ресурс] / М. А. Ілленкова. – Режим доступу : <http://library.if.ua/book/138/9423.htm> 6. Пупко Г. М. Аудит и ревизия : учебн. пособ. / Пупко Г. М. – М. : Изд. "Книжный дом", 2005. – С. 22. 7. Самохин Л. В. Сутність ревізії й аудиту, історичні аспекти їхнього розвитку та становлення в Україні [Електронний ресурс] / Л. В. Самохин. – Режим доступу : <http://masters.donntu.edu.ua/2003/fem/romanenko/library/4.htm> 8. Усач Б. Ф. Контроль і ревізія : підручник / Б. Ф. Усач. – К. : Знання-Прес, 2001. – 393 с. 9. Шпиг А. А. Ревизия и контроль в торговле / А. А. Шпиг. – М. : Экономика, 2000. – 210 с. 10. Финансово-кредитный энциклопедический словарь / под общ. ред. А. Г. Грязновой. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 1168 с. 11. Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні : Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-ХІІ // Закони України : в 11 т. ; Верховна Рада України: Ін-т законодавства. – К., 1996. – Т. 5. – С. 13–20. 12. Порядок проведення інспектування Державною контрольно-ревізійною службою : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2006 р. № 550 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 16. – Ст. 1206. 13. Дікань Л. В. Контроль у бюджетних установах : підручник / Л. В. Дікань. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2010. – 408 с. 14. Економічний тлумачний словник. – К. : КНЕУ, 2003.